

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
2/2022	Formannskapet	19.01.2022
3/2022	Kommunestyret	22.03.2022

Saksbehandler: Ann Karin Arntsen
Hjemmel:

Eierskap og vedlikehold av kommunalt eide kulturminner

Bakgrunn

I handlingsplanen til Rødøys kommunedelplan for kulturminner 2021-2031 finner vi at det i 2021 skal legges en langsiktig plan for bruk og vedlikehold av de kommunalt eide kulturminnene i planen: Gammelskolen i Tjong, gammelskole på Gjerøya og bårstua på Rødøya. I denne omgang behandles fremtidig eierskap og vedlikehold av byggene.

Saksopplysninger

Gammelskolen i Tjong, Gnr 60 Bnr 11, bygningsnr 188531253

Gammelskolen i Tjong ble bygget på starten av 1900-tallet som internatskole, med gutteloft og jenteloft i 2. etasje, samt et lite rom for opppasseren på skolen. Skolen ble også brukt som forsamlingshus frem til rundt 1930. Det første tiåret på 1900-tallet markerer overgangen fra omgangsskole til faste skoler i Rødøy. Som en godt bevart førstegenerasjonsskole har gammelskolen i Tjong både kunnskaps- og opplevelsesverdi.

Dagens bruk: Skolen er per i dag ikke i bruk. Det er ikke utgått egen tomt til bygget. Kommunen har mottatt forespørsel om salg av bygget.

Behov for vedlikehold: Skolen er i relativt god stand. Det er behov for reparasjon av inngangspartiet på skolen, samt skraping og maling utvendig. Tilstandsvurdering og plan for vedlikehold må utarbeides av teknisk etat.

Gammelskolen på Gjerøya, Gnr 77 Bnr 32, bygningsnr. 188515851

Gammelskolen på Gjerøya er en av skolene som ble bygget på starten av 1900-tallet. Den ligger nå på skoletunet, men har blitt flyttet noen hundre meter fra sin originale plassering. Internatloftet er intakt med sovesalene for jenter og gutter. Skolen er også knyttet til romanen "Under brottskavlen" av forfatteren John Hjertås som vokste opp på Buøyvalen på Gjerøya. Han gir der en nokså brutal skildring av internatskolelivet, og da den kom ut i 1936 vekket romanen nasjonal debatt rundt denne skoleordningen.

Dagens bruk: Skolen er per i dag brukt i undervisning av Gjerøy skole. Kommunen har fått en henvendelse fra en arbeidsgruppe på Gjerøy som ønsker å starte museum på skolen.

Behov for vedlikehold: Skolen er i relativt god stand, men det er behov for noe maling og skifte av vindskibord, samt reparasjon av vinduer. Tilstandsvurdering og plan for vedlikehold må utarbeides av teknisk etat. Skolen er per i dag ikke tilkoblet strøm og vann.

Bårstua på Rødøya, Gnr 74 Bnr 20, bygningsnr. 188518761

Bårstua er bygd i 1861, og er den eldste av bygningene fra den opprinnelige prestegården som ennå står på Rødøya. Bygningen er kommunalt eid, og har i senere tid blitt brukt til blant annet barnehage.

Dagens bruk: Bygningen er leid ut til Malin Arntsen og huser i dag Bamsehuset med utstilling av en stor samling teddybjørner Leieavtale vedlagt. Kommunen har mottatt forespørsel om salg av bygningen.

Behov for vedlikehold: Det er behov for tilstandsvurdering av bygget, blant annet sjekk av eternittak og pipe. Tilstandsvurdering og langsiktig plan for bruk og vedlikehold av bygget må utarbeides av teknisk etat.

Vurdering

Dersom de kommunalt eide kulturminnene selges kan en risikere at bygningene forfaller, blir ødelagte, mister sin opprinnelse og går til grunne. I motsatt fall kan en også oppleve at kulturminnene blir godt ivaretatt og blir satt i stand av nye eiere.

De to skolene fra tidlig 1900- tallet er godt bevarte kulturminner som bør ivaretas og vedlikeholdes, da de har både kunnskaps- og opplevelsesverdi. Ved å selge byggene risikerer en at en del av vår skolehistorie går til grunne og blir utilgjengelig for publikum. Det samme gjelder for bårstua på Rødøya, som er en viktig del av vår kirkehistorie.

Dersom de kommunalt eide kulturminnene skal beholdes i kommunens eie er det behov for at det lages en langsiktig plan for vedlikehold. I handlingsplanen i Rødøys kommunedelplan for kulturminner 2021-2031 finner vi at denne planen skal lages i 2021. Det at bygningene er omtalt i kommunens kulturminneplan kan øke sjansen for å få støtte til vedlikehold fra ulike tilskuddsordninger. Vedlikehold kan gjennomføres innenfor rammene til vedlikehold av kommunalt eide bygg.

Vern gjennom bruk er en av de beste måtene å ivareta de kommunalt eide byggene. Fornuftig bruk som tar hensyn til de viktigste verdiene og kvalitetene ved kulturminnene vil gi bedre vedlikehold og langsiktighet i forhold til kommunens kulturarv. Slik bruk kan også berike og gi viktige dimensjoner forvaltning av kulturminnene. Plan for fremtidig bruk av de enkelte byggene vil bli behandlet etter at fremtidig eierskap og plan for vedlikehold er avklart.

Konklusjon og anbefaling

De kommunalt eide kulturminnene gammelskolen i Tjongsfjord, gammelskolen på Gjerøya og bårstua beholdes i kommunens eie og teknisk etat bes legge en langsiktig plan for vedlikehold av bygningene.

Rådmannens innstilling

1. De kommunal eide kulturminnene gammelskolen i Tjongsfjord, gammelskolen på Gjerøya og bårstua beholdes i kommunens eie.
2. En langsiktig plan for vedlikehold av bygningene lages innen utgangen av april 2022 med sikte på oppstart av arbeidet sommeren 2022.
3. Fremtidig bruk av kulturminnene avklares i egne saksframlegg for hvert bygg.

Rødøy kommune, 11.01.2022

Kitt Grønningsæter
Rådmann

Svend Leif Einvik
Oppvekst- og kultursjef

Ann Karin Arntsen
Koordinator for folkehelse
og kultur

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Bærekraftsmål

 <p>3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET</p>	<p><i>Gjennom forebygging, behandling og å fremme mental helse og livskvalitet, skal arbeides med å redusere antall mennesker som dør for tidlig med en tredjedel innen 2030 (ikke smittsomme sykdommer og trafikkuhell), samt forebygge psykiske lidelser som angst, depresjon og selvmord.</i></p>
 <p>4 GOD UTDANNING</p>	<p><i>En god utdanning er grunnlaget for å forbedre menneskers liv. For å nå bærekraftsmålene trenger vi en skole som viser hvordan verdens utfordringer henger sammen. Bærekraftig utvikling som tverrfaglig tema skal legge til rette for å forstå grunnleggende dilemmaer og utviklingstrekk i samfunnet, samt hvordan de kan håndteres.</i></p>
 <p>17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE</p>	<p><i>For å lykkes med bærekraftsmålene trengs det nye og sterke partnerskap. Myndigheter, næringslivet og sivilsamfunnet må samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling. Å gjøre tilgjengelig informasjon og kommunikasjon til innbyggerne i et land er også et viktig punkt på dette målet.</i></p>

Behandling i formannskapet 19. januar 2022:

Rådmannens innstilling:

1. De kommunalt eide kulturminnene gammelskolen i Tjongsfjord, gammelskolen på Gjerøya og bårstua beholdes i kommunens eie.
2. En langsiktig plan for vedlikehold av bygningene lages innen utgangen av april 2022 med sikte på oppstart av arbeidet sommeren 2022.
3. Fremtidig bruk av kulturminnene avklares i egne saksframlegg for hvert bygg.

Forslag fra AP/KRF:

1. Som rådmannens innstilling.
2. En langsiktig plan for vedlikehold av bygningene lages innen utgangen av juni 2022 med sikte på oppstart av arbeidet tidlig høst 2022.
3. Tilleggspunkt. Formannskapet ble presentert prosjekt Gjerøy skolemuseum 2020 og ber derfor om at første sak er gammelskolen på Gjerøya.

Vedtak:

1. **De kommunalt eide kulturminnene gammelskolen i Tjongsfjord, gammelskolen på Gjerøya og bårstua beholdes i kommunens eie.**
2. **En langsiktig plan for vedlikehold av bygningene lages innen utgangen av juni 2022 med sikte på oppstart av arbeidet tidlig høst 2022.**
3. **Fremtidig bruk av kulturminnene avklares i egne saksframlegg for hvert bygg. Formannskapet ble presentert prosjekt Gjerøy skolemuseum 2020 og ber derfor om at første sak er gammelskolen på Gjerøy.**

Enstemmig.